

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 85. ANUL XII.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditur'a
oiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu ann
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 29 Oct. 10 Nov. 1864.

Inseratele se platescu pentru
inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetite cu 3 1/2 cr. v. a.

Petițiunea Bucovenilor către ministeriul de statu in cauzele bisericesci.

S a b i i u in 26 Octobree. In Bucovin'a este mare mis-
tare pe terenulu bisericescu. Deunadi, precum tote jurnalele,
si cu deosebire celu serbescu din Neoplant'a, aducendu la cu-
noscinti'a publicului propunerile, care ar. Eppu alu Bucov-
vinei le-au facutu Sinodului din Carlovitiu, incepura salt'a
de bucuria, afirmandu: ca Eppulu Bucovinei este in contr'a
infintiarei unei Mitropolii pentru Romani de Relegea ort. res.
ca si cum Parinti'a Sea aru stapani in arenda biseric'a, va sa
dica: pre preotii si crestinii din Bucovin'a; seu cu alte cu-
vinte: ca si cum Preasanti'a Sea aru pote fi Eppu cu abso-
luta potere, si sa nu de nimenui respunsu pentru cele facute
si facende in biseric'a lui Christosu!

S'au insielatu gazetarii serbi, dar si Eppii serbi, cari
inca atribui'a Preasantie Sele bucovinene o autoritate ne-
spusu de mare, caci au tacutu toti afara de unu Eppu romanu,
candu Eppulu Bucovinei in decursulu desbaterloru sinodali
au afirmatu: ca elu pricepe treb'a sea, de orece Elu unicu
este Eppu cultivatu sistematice; la care acelu Eppu romanu
i-au respunsu: ca Preasanti'a Sea este in parere stangace.
Insa adeveru este si aceea, ca Eppii serbi nu din convingere,
ci din lingusire atribui'a Par. Eppu bucovineanu acea mare
autoritate, ca sa-i de privilegiu a incurca binisioru treb'a Mi-
tropoliei romane, ca asi'a Preasantie Sele serbe sa mai dom-
nesca asupr'a Romaniloru din Banatu. Dar nu li s'a sve-
titu. Dovada este representatiunea celor mai multi nobili,
preoti si cetatieni din Bucovin'a catre Eppulu loru, carea o
amu publicatu noi innumerii 79-81 ai acestui diuariu; dovada
este si representatiunea acelora-si Domni Bucoveneni, carea
au asternutu Ministeriului de statu in 8 Octobree a. c., din ca-
rea si Redactiunea Tel. au fostu norocosa a primi unu e-
semplariu cu multiamirea cea mai cordiala atatu pentru tra-
miterea eii la dens'a, catu si pentru cuprinsulu eii celu plinu
de sciintie si cunoscintie genuine ale Recurentiloru in treburi
bisericesci; si nu ne indoimu nici catu este negru sub un-
ghia, ca pasulu acest'a bine nimeritu nu se va corona cu unu
resultata doritu din partea Ministeriului de Statu. Ponde-
rositatea cea mai eclatanta a acelei representatiuni, catu si a
celei date Eppului Eugeniu, o aflamu in acea imprejurare, ca
Recurentii intr'un'a si intr'alt'a tracteza lucrulu obiective, dar
nu subiective; nu perdu din vedere prescriesele canneloru,
nici pracs'a bisericésca; nezuescu a reinvia Biseric'a, si a o
eliberá din catusiele, in care se tineá pân'acum; vreau sa re-
mana credinciosi catre interesele cele bine socotite ale Epar-
chiei loru, si nu suntu voitori de neindreptatirea unoru seu
altoru factori in Biseric'a, ci vreau sinodalitate, va sa dica:
cointielegere si cunoscintia in tote afacerile bisericico-econo-
mice, si asi'a condamna ori si care separatismu, si dictatura.

Triumfulu este siguru, unde suntu astfelu de virtuti.

Dupa acestea facemu sa urmeze petitiunea insasi, ce o au datu
unu numeru de eparchiotti din Bucovin'a— si inca eparchiotti de
frunte— la ministeriulu de statu in afacerile loru bisericesci,
carea o vomu comunicá in numerii cei mai de aprópe ve-
nitoei ori Tel. Pom. in traductiunea. ce vomu face din te-
stulu germanu.

Diet'a transsilvana.

S i e d i n t i ' a d i n 18/30 S e p t e m b r e 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, si dupace
contelui Beldi i se acorda concediu de 6 septemâni; dupace se
citesce petitiunea a 15 comune, ca si pe venitoriu Cinculu
mare sa remana locul centralu alu cercului loru, tégului Prejmeru
apoi se roga a i se da dreptulu de unu deputatu dietalu:
se citesce chart'a Esc. Sele Comissarului reg. impoternicitu,

prin carea comunica sanctiunarea articolului de lege, privitoru
la sanctiunarea si publicarea articuleloru dietali transsilvani.

L a o r d i n e a d i l e i e continuarea desbateri speciale
asupr'a representatiunei la propunerea lui Obert-Bedeus.

Cuventulu din urma lu are refert. O b e r t, care in cu-
ventu lungu espune punctele de manecare ale comitetului si
arata, catu de pagubitore e pentru comunele singuratice pro-
cedur'a de a se dá recrutii dupa cercuri, candu apoi aterna
dela intemplanare, ca un'a comuna sa dea toti feciorii cei apti,
si alt'a pote nici unulu. Relele provenitore de aici, dice, le cuno-
scu cu totii, si Deutsch le-a documentatu prin cifre pana la
evidintia. Desbaterea dar nu s'a nascutu de aici, ci din pro-
punerea cea mijlocitore a lui Haupt. Ca referinte alu comi-
tetului se simte datoriu a face in unele parti cate o observare,
numai la cele ce le-a disu Mog'a cu atat'a preocupatiune si
cu atat'a ura nationala (?), nu va urma, ci se va conduce in
tota afacerea acest'a numai de cea mai curata bunavointia ca-
tra tote nationalitatile tieri. (Bravo!) Puscariu a disu, ca
datorinti'a de a milita este personala; densulu raspunde, ca
despre aceea, ca candu celu obligatu la tota intemplanarea aru
trebuí sa militeze insusi in persona, in legea respectiva nu
sta nici barem unu cuventu, dincontra este ertata rescumpe-
rarea cu bani, ba si instituirea prin alta persona, celu putinu
intre frati. Cumca datorinti'a de a milita nu este curatu per-
sonala, se vede si de acolo, ca parintii si comunele se con-
stringu a dá afara pre cei fugari. — S'a disu mai departe,
ca sistem'a conscriptiunala este apesatore; densulu acest'a o
recunósce din tota inim'a si aduce dreptu marturia opiniunea
Br. Hoch, presidelui de sectiune in ministeriulu de finantie,
care conscriptiunea o afla forte irrationala, de orece dá sol-
dati, cari slujescu fara voia si cari adeseori cu multu mai
multu bine aru pote face in alte stari. Dar tocmai pentrucu
este asi'a, trebuie ingrijitu, ca sarcin'a de a milita celu pu-
tinu sa se impartiesca intr'unu modu catu se pote mai dreptu
si mai egalu pentru toti, si acest'a se pote numai asi'a, deca
repartirea se va face dupa comune. (Bravo!) Deci reco-
manda punctulu 1 alu representatiunei dupa stilisarea comi-
tetului.

V i c e p r e s i e d. A l d u l e a n u reasuma, si aducendu
amendementele la votare,

propunerea lui Eitel nu se prime-
sce;
propunerea lui Haupt nu se prime-
sce;

la propunerea lui Deutsch resultatu este dubiu, dar
facendu-se prob'a contraria, propunerea lui Deutsch
se prime-
sce si devine conclusu.

Urméza aline'a 2, inaintea carei'a

H a u p t, aretandu necesitatea, ca darea recrutiloru sa
nu se repartiesca numai dupa numerulu populatiunei, ci si
dupa proportiunea aptitatii, dupa carea Transsilvani'a aru fi
sa dea cu 5—800 feciori mai putinu decum dá in adeveru,
propune: La repartirea contingentului imperialu preste sin-
guritele tieri de corona se ia in socotintia numai numerulu
poporului, si prin acest'a Transsilvani'a se ingreuéza pretare,
de orece aici din cause climatice si dietetice capacitatea ju-
nimeí de a milita e cu multu mai mica, decatu in alte
tieri. De aceea aru fi forte de doritu si aru fi dreptu si po-
trivutu pentru tote tierile de corona, ca in venitoriu la re-
partirea contingentului imperialu pelanga numerulu populatu-
unei sa se ia in consideratiune si aptitatea, si pe Transsil-
vani'a sa se puna contingentulu acel'a, ce corespunde capaci-
tatii eii. (Bravo!) Se sprijinesce.

O b e r t consimte cu propunerea lui Haupt, numai catu e
la indoiea, deca aceea e basata pe premise adeverate ori nu;

căci pe cându Haupt dice, ca contingentulu imperialu se repartiese după numerulu populațiunei, pe atunci vede, ca dicta Salzburg-ului tocmai se rōga, că repartirea sa se facă după populațiune.

La votare propunerea lui Haupt se priimesce.

Urmēza la desbatere aline'a 2, resp. acum 3 din reprezentatiune.

Haupt in cuventu lungu arata, ca asistenti'a militara nu e de prisosu, ci e tocmai de lipsa, dar se plānge totdeauna asupra reului acelui'a, ca comisiuniloru militare, deca tramiu la comisiunile de superarbitrariare juni, pre cari acesti'a i afla neapti, platescu spesele calatoriiloru acestor'a cu 21 f., din care cauza apoi medicii militari, că nu cum-va sa cada in pedeps'a acēst'a, facu sa vina sub sōrte si de acei'a, cari de altmintrea aru fi fostu scutiti. De aceea propune:

1) că partea d'antāiu a punctului 3 sa rămāna cu totul afara;

2) că aline'a 2 a acestui pct. sa sune in modulu urmatoriu: In loculu procedurii ceii simple, care a fostu mai nainte usitata, s'au introdusu o procedura plina de forme, carea nu numai immultiesce cheltuielile si asupresce erariulu, dar causeza si deosebiteloru partide multe spese in castigarea documenteloru pentru reclamatiuni, si dā ocaziune de a aduce de si nu documente false, dar celu putina nu de totu adeverate in privinti'a reclamatiunei; si asiā aru fi consultu, ca procedur'a sa se simplifice analogu procedurii de mai nainte.

A trei'a propunere a deputatului Haupt suna: „O asemenea greutate causeza si § 106 din instructiunea data la legea despre intregirea armatei, după care § doctorii dela asentare aru fi datori a plati insisi spesele de 21 f., deca feciorulu declarat de aptu s'aru aflā la supraarbitriu neaptu. Atunci s'aru urmā cu o securitate cu multu mai mare din partea mediciloru asentatori etc.

Aducendu-se la intrebarea sprijinirii, propunerea 1 a lui Haupt e sprijinita, asemenea a dou'a si a trei'a.

Gaitanu apera mai antāiu in contr'a lui Obert dreptulu seu de deputatu, că sa pōta vorbi si sa-si pōta dā parerea si intr'o petitiune; apoi trecendu preste propunerile lui Haupt, propune densulu, că adausulu la aline'a 2 sa se stērga.

G. Manu arata parere de reu, ca propunerea densului de a se precisā dorintiele dietei in privinti'a acēst'a, nu s'a priimitu, ear ce se tīne de propunerea lui Haupt, că aline'a 3 si 4 sa rămāna afara, densulu nu afla pentru acēst'a cauza indestulitōre. Ear cātu pentru amendementulu alu doilea alu lui Haupt, privitoriu la simplificarea procedurii de reclamatiuni, se declara francu pentru densulu si e cu totul in contr'a assertului lui Gaitanu: ca unde suntu forme multe, e si garantia multa. Cei ce au functiunatu in aceste oficie, sciū cātu de grea este procedur'a acēst'a, si de siguru voru sprijini propunerea lui Haupt; numai cātu aru fi doritu, că reclamatiunile sa se duca la sfārsitu ex officio, pentruca amplexiutulu politicu, ce conduce in vre-o comuna conscriptiunea, cu acea ocaziune pōte duce la capetu si reclamatiunile.— Asemenea se declara si pentru alu treilea amendementu alu lui Haupt.

Br. B e d e u s recomanda testulu originalu alu comitetului, că sa nu se priimesca intr'o reprezentatiune cātra Mai. Sea lucruri de insemnatate mai mica. (Asiā e!)

Hannia din motivele aduse de Gaitanu inca e de parere, ca aline'a 1. din punctulu 2. alu operatului comisiunei sa rămāna cu totul afara.

Referint. O b e r t se vede nevoitu a vorbi, căci aude partinindu-se cu atāt'a zelū stergerea acestei alinee. E unu votu de neincredere in jurisdicțiunile civile, candu ceremu asistenti'a militara, si densulu, celu putinu pentru tinutulu fundului regescu, protestēza contr'a acestui votu nemeritatu. Soldatii nu cunoscū impregiurările sotiale si locale, si asiā reclamatiunile, ce s'aru face din partea unui seu altui june reclamante, n'aru avē nici unu resultatu, de ore ce oficerii, cari suntu membri ai acelor comisiuni, privescu numai la esteriorulu fecioriloru, ear la alte impregiurari nu. Apoi afara de aceea feciorulu vine sub jurisdicțiunea militara numai după depune juramentulu steagului, ear până atunci stā sub jurisdicțiunea civila. In fine nu numai diet'a nōstra, dar si altele, precum d. e. cea din Vorarlberg inca suntu de parere, ca oficiele militare nu suntu competinti la comisiunile de reclamare.

La votare propunerea lui Gaitanu

(stergerea alineei intregi) nu se priimesce;

propunerea 1. alu Haupt (stergerea alineei 1) nu se priimesce;

propunerea 2. alu Haupt (modificarea alineei 2) nu se priimesce;

propunerea 3. alu Haupt (adausulu cititu) se priimesce.

Urmeza pct. 4, resp. 3 din operatulu comisiunei.

Rannicher propune, că dupăce reprezentatiunea cuprinde in generalu dorintiele dietei transsilvane si ale tierrei, passagiile urmatorē sa se priimesca en bloc fără desbatere. Presied. observa, ca Conrad a facutu o propunere aditativa, Conrad insa o retrage, deca s'aru priimi propunerea lui Rannicher. Fabini inca observa, ca aru avē de a propune unu adausu la aline'a 5; apoi aducendu-se la sprijinire propunerea lui Rannicher, aceea se priimesce; si ne mai insinuandu-se nimenēa la cuventu, V. p r e s. A l d u l e a n u aduce la votare partea meritoria a propunerii lui Rannicher: că adica alineele restante sa se priimesca en bloc, si astfel propunerea lui Rannicher se priimesce,

si a trei'a citire se lasa pe siedinti'a urmatorē, ear siedinti'a acēst'a se termina la 1 ora după amēdi.

Siedinti'a din 19 Sept. (1 Oct.) 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a germana, si dupăce lui Fogarasy si lui Wittstock se acōrda concediu de câte 4 septemāni, se trece

la ordinea zilei, la carea suntu §§-ii 10, 12 si 13 din legea dietala, cari la desbaterea d'antāiu remasesera in suspenso, si cari se citescu acum. Noi comunicaseram proiectulu acēst'a de lege inca in numerulu 57 alu acēstei foi; dar presupunendu, ca acēl'a nu voru mai fi in memoria viua, lu reproducem aici de nou.

§ 10. Pāna atunci, pāna candu se va fi efeptuitu pe calea legislatiunei apromis'a nōua impartire politica a tierrei, si apoi pe bas'a acelei'a si o impartire nōua a cercurilor electorale; deputatii alesi prin alegere directa in intielesulu §. 3 se voru alege după o impartire proportiunala, basata atātu pe respectarea drepturiloru politice esercitate si pāna acumu, si a numerului locuitoriloru, cātu si pe privintie de teritoriu si de economia de statu, in urmatoriulu tipu:

A. Deputatii, cari se voru tramite din partea comuneloru singulari:

1. Liberele cetāti r. Clusiu 2, 2. Muresiu Osiorheiu 2, 3. Alb'a Iuli'a 2, 4. Gherl'a 2, 5. Elisabetopole 2, 6. Sabiiu 2, 7. Brasiovu 2, 8. Sighisiōr'a 2, 9. Mediasiu 2, 10. Bistriti'a 2, 11. Sebesiu 2, 12. cetatea r. Orescia 2, 13. cetatea r. Reghinu 2, 14. Opidulu Abrudu 1, 15. Opidulu Ocn'a 1, 16. Opidulu Hunedōr'a 1, 17. Opidulu Kēzdi-Vasārhely 1, 18. Opidulu Hatiegu 1, 19. Opidulu Seps-San-Giorgiu 1, 20. Opidulu Odorheiu 1, 21. Opidulu Iliefalv'a 1, 22. Opidulu Cic-Sered'a 1, 23. Opidulu Brezcu 1, 24. satulu Olafaleu 1, 25. Opidulu Sicu 1, 26. Opidulu Cosiocn'a 1, 27. Opid. Aiudu 1, 28. Opid. Turd'a 1, 29. Opid. Desiu 1, 30. Opid. Fagarasiu 1, 31. Opid. Giergio-San-Miclosiu 1, 32. Opid. Resinari 1, 33. Opidulu Rosi'a 1, 34. Opid. Mociu 1, 35. Opid. Dev'a 1, 36. Opid. Huedinu 1,

B. Cercurile de alegere formate din cuprinsulu comitateloru, districteloru si scauneloru, la a caroru alegere de deputati comunele acele nu voru luā parte, care după cele deasupra scrise au dreptu a tramite deputati proprii la dieta. 37. Comitatulu Albei de susu 2, 38. Comit. Albei de josu 6, 39. Comit. Cetātii de balta 3, 40. Comit. Turdei 4, 41. Comit. Clusului 5, 42. Comit. Dobacei 3, 43. Comit. Solnocului dinlauntru 4, 44. Comit. Hunedōrei 6, 45. Districtulu Fagarasiului cu pārtile anexate din Dominiulu Branului 3, 46. Districtulu Nasendului 2, 47. Scaunulu Odorheielui 3, 48. Scaunulu Treiscaune 3, 49. Scaunulu Ciucului 3, 50. Scaunulu Muresiului 2, 51. Scaunulu Ariesiului 2, 52. Scaunulu Sabiiului 2, 53. Scaunulu Sighisiōrei 2, 54. Districtulu Brasiovilui si asiā numitele siepte satē dimpreuna cu Apati'a, Cris'b'a si Uifalu 3, 55. Scaunulu Mediesiului 2, 56. Scaunulu Bistritiei 2, 57. Scaunulu Sabe-siului 2, 58. Scaunulu Cincului mare 2, 59. Scaunulu Cōhalmului 2, 60. Scaunulu Mercurei 2, 61. Scaunulu Nocrichiului 2, 62. Scaunulu Orasciei 2, 63. Scaunulu filialu alu Saliscei si alu Talmaciului, cu comunele mai nainte militarisate Orlatu, Vestemu, Racoviti'a si Jiu'a voru tramite la olalta 2.

O b e r t cā refert. minoritati' espune relele de pāna a-

ăm ale reprezentanței transilvane, care densulu le afla a fi fostu cu deosebire patru: 1) ca scaunele dietale eră cea mai mare parte in mânilor nobilimeii, carea inca in diet'a din 184 $\frac{1}{2}$ numeră 245 deputati nobili și numai 65 cetățienesci; 2) ca multe terguri și sate neînsemnate tramiteau deputati proprii, că și comitate, scaune seu districte întregi, pecandu orasie însemnate nu aveau dreptulu acest'a; 3) ca multe comitate, scaune și districte in decurgerea timpulu se marisera multu, car deputati tramiteau totu numai că mai nainte, in fine 4) eră legea electorala însăși, carea eschideă pre cea mai mare parte a poporulu dela alegerea deputatilor. Pentru de a delatură aceste rele, suntu două căli: un'a că din totu trecutul sa se faca tabula răsă, adica sa se stergă totu ce au fostu, ori apoi ca arondarea cercurilor și darea dreptulu de alegere și alegibilitate sa urmeze dupa împregiurările cele schimbate ale timpulu. Minoritatea, alu cărui referinte are densulu onóre a fi, s'a tînutu de principiulu cestu din urma, nu restornandu, ei innoindu trecutul; de aceea a datu in votulu eii preferinție mai mari cu deosebire clasei cetățienesci, căci pretutindinea elementulu cetățienescu a fostu poterea și tari'a staturilor. Putin'a reprezentatiune a elementulu cetățienescu d. e. a fostu și caus'a caderei Poloniei. (Eppulu Siagun'a: Acolo au fostu cu totul alte cause!) Minoritatea in locu de 49 ablegati de comune a pusu 52; căci asiă a crediutu, ca va corespunde cuventulu lui Mirabeau dela an. 1789, ca reprezentanti'a unei țieri trebuie sa fia aceea, ce este cart'a geografica: unu tablou alu totulu. In Engliter'a comunele tramitu 400 ablegati, car comitatele numai 252. Preste totu dela poporele apusene sa invetiăm, căci avem multu de invetiatu. (Bravo!)

Koronka in cuventu lungu propune, că scaunelor Odorheiului, Muresiului și Trei-scaunelor, apoi cetăților Clusiu și Osiorheiului sa se acorde câte unu deputatu, asemenea comunei Trascău, car comunelor Iliafaleu, Olafaleu, Cosiocn'a, Sicu, Brețicu, Ocn'a Sabiului și Késdi-Vasiarheiului sa li se deă câte doi deputati, că și până in an. 1848.

Popea. „D. antevorbitoriu in vorbirea sea cea lunga au adusu atâtea momente înainte, înătu marturisescu, ca deca asiă voi a respunde la momentele acelea, mi-aru trebui sa vorbescu o di întreaga. Atât'a totusi trebuie sa reflectezu dlui antevorbitoriu spre liniscirea și odichnirea dneii seie, că încătu se atinge de natiunea romăna, acest'a nici odata nu au contribuitu și nu va contribui nici odata la aceea, că vre-un'a din celelalte natiuni ale Tranniei și cu deosebire natiunea magiara sa se stergă din cartea poporelor. Ca natiunea romăna nici odata nu a contribuitu și nici nu va contribui, că sa se sapa grăpa pentru natiunea magiara cu atât'a mai puțin nu, pentruca Romăni, domnilor, au unu proverb, carele dice, ca celu ce sapa grăpa altui'a, cade singuru intr'ens'a. Deacă i-au placutu dlui antevorbitoriu a mentină, ca Ungurii intr'unu numeru însemnatu au peritu in resbție și prin acest'a s'au desertatu orasiile și satele, apoi sa-i placa a sci dni'a lui și aceea, ca Romăni, cari suntu cei mai numerosi și cei mai vechi in țier'a acest'a, de buna sēma voru fi peritu intr'unu numeru și mai însemnatu și intr'unu numeru mai mare voru fi lasatu sate și orasie deserte. Insa cumu amu dīsu, nu voi sa me lasu mai afundu a respunde la momentele atinse de d. antevorbitoriu, ci voiescu a remanē strinsu pēlānga obiectulu, care este pusu la ordinea dilei, adica pēlānga § 10 din ordinea dietala.— Dupa cum vedemu, domnilor, din aline'a 1 a acestui §, comitetulu dietalu si-a luat de puncte de plecare la formarea cercurilor electorale, drepturile politice exercitate mai nainte, numerulu locuitorilor și alte privinție de teritorii și de economi'a de statu.— Procedur'a acest'a a comitetulu dietalu se vede a fi basata pe constitutiunea cea vechiă in legatura cu schimbările afundu țietore,— se vede ca comitetulu dietalu au vrutu a combină trecutul cu presintele, au vrutu sa acomodeze trecutul cerintielor. timpulu presinte, și pentru aceea in unele partinescu și eu acest'a procedur'a a comitetulu dietalu. Numai mi se pare, ca pecandu de o parte comitetulu diet. au trasu sēma pē mare pentru trecutu, pe atunci elu au trasu sēma cevasi mai mica pentru presinte; va să dica pecandu comitetulu diet. au observatu o consecuintia asiă dicendu de feru in privinție a unor puncte de plecare ale seie, pe atunci elu nu au observatu asemenea consecuintia și in privinție a celorlalte puncte de plecare ale seie, de ce vedemu, ca la liter'a A, unde se insira orasiile și opidele, se aducu tōte înainte, câte mai nainte au avutu dreptu de a tramite deputati proprii la dieta, asiă încătu nu se lasa nici unu orasiu și nici unu opidu afara, pecandu despre alta parte in celelalte orasie și opide, care inca au tōte cerintiele de a potē fi reprezentate in diet'a țierei prin deputati proprii, și inca in mesura cu multu mai

mare, din acestea dīcu nu s'au priimitu, decātu numai unulu adica Resinarulu.— Astfelu de orasie și opide, cari dupa parerea mea au tōte cerintiele pentru de a fi reprezentate prin deputati proprii in diet'a țierei, aru fi mai multe, dar anumitu aru fi sa se socotēsa dupa parerea mea și comun'a Satulungu dela Sacele lānga Brasiovu, aru fi sa se socotēsa și Saliscea de lānga Sabiulu, aru fi și Dobr'a din comitatulu Hunedōrei. Incātu pentru Satulungu, comun'a acest'a numeră 9—10,000 de locuitori,— unu numeru acest'a, domnilor, care precumpnesce pē departe numerulu locuitorilor totoror opidelor acelor'a, care au dreptu a fi reprezentate prin unu deputatu propriu in diet'a țierei, dīcu numerulu locuitorilor totoror opidelor acelor'a luete singuratic. Ba elu precumpnesce și numerulu locuitorilor cetăților acelor'a, care au dreptu a fi reprezentate prin câte doi deputati in diet'a țierei, afara de cetățile capitale Sabiulu, Clusiu și Brasiovu. Mai incolo comun'a Satulungu representēza o economi'a de vite fōrte însemnata. Locuitorii din Satulungu tīnu tarme fōrte numeroșe de vite, sute de mii de oi, cai, vaci etc. Cine nu au auditu, ca locuitorii din Satulungu, și in deobste dela Sacele pascu cāmpurile cele intinse ale Romăniei, Bessarabiei, Bulgariei, până la muntele Balcanu și Marea-nēgra, cu turmele lor cele numeroșe? Eara pe de alta parte produsele vitelor lor le petrecu in partea cea mai mare aci in țiera, le petrecu la Brasiovu și in țier'a Bārsiei întreaga, care nu sciu, ce aru face in privinție a acest'a, deca nu aru fi Sacelenii cu turmele lor cele numeroșe. Mai incolo locuitorii din Satulungu pōrta și unu negociu însemnatu cu Principatele-romăne. Lān'a Sacelenilor, sute de mii de mājī, se tramite la Pest'a, Vienn'a și mai departe; ergheliile lor de cai se ducu până in țier'a—ungurēsa și Banatu spre vendiare. Comun'a Satulungu platesce o contributiune fōrte însemnata; nu-mi aducu bine aminte de summ'a totala, dara sciu pozitivu, ca suntu locuitori in Satulungu, cari se potu asemenă in privinție a contributiunei cu proprietarii cei mai mari de pamentu, suntu adica locuitori in Satulungu, cari platescu contributiune anuală 5—600 f. v. a. Eu credu, ca acest'a este indestulitoriu, pentru că sa convinga pē fiacare despre summ'a contributiunei celei mari, care se radica in totu anulu din satulu acest'a. Mai incolo vine de consideratu și acea împregiurare, ca in privinție a industriei comun'a Satulungu inca este bine reprezentata mai cu sēma se destinge in manufacturi de lāna, pandiaria s. a. In vecinatatea comunei acestoi'a in Cernatu se afla unu tārgu de septemāna, in comun'a Satulungu este și scōla normala; subt absolutismu s'au aflatu aici și resiedinție a unei preture, și credu ca și in venitoriu inca va fi resiedinție a vre-unui submunicipiu. Și asiă aceste împregiurări luete la olalta credu ca suntu destulu de convingatōre despre aceea, cumca comun'a Satulungu nu numai unu deputatu, dara in adevēru, cu privire la celelalte orasie și opide cu multu mai neînsemnate, inca și doi deputati proprii aru potē sa pretinda, prin cari sa fia reprezentata la diet'a țierei.— Ce se atinge de opidulu Saliscea, acest'a este mai aprōpe de noi și eu credu, ca fiacare dintre noi scie și cunōșce, cumca mai tōte acele împregiurări, care le-amu adusu înainte pentru Satulungu, intr'o mesura numai ce-va mai mica le aflāmu și in comun'a Salisce. Și in comun'a acest'a numerulu locuitorilor trece preste 5 $\frac{1}{2}$ mii suflete. Comun'a acest'a inca pōrta o economi'a de vite in principatele vecine, pōrta mai totu acelasi comērciu, că și comun'a Satulungu. Asemenea și in privinție a industrială vine a se asemană cu Satulungu cu deosebire obiecte de industria. Apoi Saliscea este unu punctu de comunicatiune, unu centru între atâtea sate din vecinatate și din împregiuru; are tārgu de septemāna și de trei ori pe anu tārgu de țiera. Ce se atinge de Salisce, ea de altmintrea este pusa din partea minoritāti in rendulu opidelor, care au sa fia reprezentate prin unu deputatu in diet'a țierei.— Incātu pentru opidulu Dobr'a, trebuie sa insemnēzu, ca orasiulu acest'a și până la an. 1848 au avutu drepturi nobilitari, care le-au exercitatu totdeun'a și le exercitēza și astadi. Aci inca cresce din di in di ce merge comērciulu, industria. Orasiulu acest'a este unu punctu de comunicatiune între Banatu, Tiera—ungurēsa și Ardealu, este unu opidu, care are tārgu de septemāna și de țiera; elu este unu punctu, la care tōte comunele din împregiuru și mai departe concurgu, și representēza in sfārsitu și orasiulu acest'a atâtea interese materiale și morale—potemu dice.— Pentru aceea propune: că in dieta sa binevoiesca a priimi și aceste 3 opide, adica: Satulungu, Saliscea și Dobr'a in numerulu acelor opide, care suntu indreptatite a tramite câte unu deputatu la diet'a țierei. (Bravo!)

Puscariu observa mai antāiu, ca §§ 10, 12 și 13 din proiectulu de lege alu comitetulu s'au lasatu afara la

pertractarea de mai nainte, cu acea credință, ca până va reveni diet'a la desulu, se va termină legea pentru impartirea țierei. Dar de ore ce acest'a nu s'a facutu, crede, ca nu rămâne alt'a de facutu, decâtu a priimi neschimbati §§-ii 10 și 13 din operatulu comisiunei, privitori la cercurile electorale și la despartimintele interne ale dietei; căci indata ce se va lasă diet'a la desbateri și la concessiuni in favoarea unor'a, indata voru pretinde și ceialalti asemenea, și asiă nu se va mai gata. — (Bravo!) „Dupa acestea, dice, nu-mi rămâne alt'a, decâtu a face unele reflexiuni dlui reg. Koronka, cele ce nici decâtu nu i le potu ieră. Dlui dice, ca nu e reprezentata destulu aristocrit'a, nici natiunea magiara și secuia în asemenea mesura, dupacum este reprezentata natiunea germ-sasa și româna. Eu amu onore a respunde dlui reg. Koronka, ca deca Sasi au in diet'a tranna de facto preste 40 și Români preste 50 membri, atunci socotescu, ca natiunea magiara și secuia, care are unu numeru de membri dietali ce trece preste 60, pôte fi deplinu multiamita. Au va d. reg., că natiunalitatea magiara sa maiorizeze pre celelalte două natiunalități? Eu socotescu, ca acest'a nu o va nici natiunalitatea magiara-secuia; nu, pentru aceea, pentruca acest'a aru strică ecuilibrulu și fratietatea internatiunala a țierei, acest'a aru aduce dupa sine unu comunismu politicu. Apoi insusi d. reg. Koronka totdeun'a, candu a tinutu cuventări mai lungi, a combatutu comunismulu, și eu nu cunosc altu comunismu in țier'a acest'a, decâtu tendința d'a trage la sine tôte drepturile. (Bravo!) — Eu socotescu, Dloru! ca diet'a Transilvaniei nici odata nu va concede, că o natiunalitate sa maiorizeze celelalte două natiunalități. — A dîsu d. reg. Koronka, ca aristocrit'a, nobilimea de prin comitate nu e destulu reprezentata in dieta. Acum intrebue eu pre d. reg. Koronka, ca intre cei 60 membri alesi și chiamati de Mai. Sea au nu eră partea cea mai mare aristocrit'a? Pentruce n'au venitu? Dara sa punemu, ca aristocrit'a si-aru perde tóta popularitatea in țiera, încātu nu s'aru alege la dieta nici unulu dintre aristocriti; atunci totu rămân cei 40 regalisti de reserva, din cari luandu numai $\frac{1}{3}$ pentru aristoc. la casulu celu mai reu aru fi destulu reprezentata. — Obert cu asertulu despre cetatieni are dreptu, deca 'ntielege pre toti locuitorii liberi ai țierei. — Apoi reflecta lui Koronka pentru natiunea româna inarticulata, carea n'a voitu sa inarticuleze trei natiunalități, ci s'au inarticulatu pre sine că a patr'a natiune. „Dara de aci, dice, sa nu deduca nimenea consecuinti'a, ca natiunei române și sase compete numai câte $\frac{1}{4}$, eara celei magiara-secuie $\frac{1}{2}$ din folósele publice. Nu, nici decum! D. e. deca in dieta aru fi 100 membri, 25 Români, 25 Sasi și ceialalti de natiunalitatea magiara, atunci acest'a la olalta aru maiorisá in dieta. (Bravo!) Asiă dara la astfelu de sperantie sa nu ne intindemu, dle reg. Koronka! Noi ne vomu sili, deca va veni nat. magiara și secuia in dieta și se va vedé vatemata in drepturile sele, că sa le vindecâm, dar că sa lasâm sa ne mai suprematizeze că până 'n 1848, acest'a nici odata nu o vomu concede. (Bravo!) Inarticularee celoru 4 natiuni si-au aflatu explicarea sea in articolulu de lege privitoriu la egal'a indreptatire a limbiloru in țiera; și fiindu in țier'a noastră 3 popóre de 3 limbi diferite, vedemu ca acest'a este ecuilibrulu politicu in țiera, unde natiunalitățile jóca o rola in tôte agendele publice, mai cu sêma in dieta. Asiă dara, cum amu dîsu, ecuilibrulu politicu și internatiunalu in țier'a noastră numai asiă se pôte sustiné, deca un'a din cele 3 natiunalități principale nu va maiorisá pre celelalte două. Deci nu pôte partiri pre Koronka, ci mai vertosu se 'ntaresce in parerea și propunerea sea, că sa se se priimésca proiectulu regimului. — (Va urmá.)

Dela Associatiune.

Sabiiu in 27 Octobree (8 Novembre). Siedinti'a lunaria a comitetului Associatiunei s'a tinutu astadi sub presiudu ordinariu alu Esc. Sele Parintelui Episcopu Baronu de Siagun'a. Obiectele pertractate mai tôte fura de insemnate numai secundaria; starea cassei se areta a fi de 1,068 fl. 60 xr. v. a. Obiectulu celu mai momentosu a fostu impartirea stipendieloru, asignate prin conclusulu adunării gen. din Hatiegu. La cele 6 stipendie a 100 fl. menite pentru juristi, au fostu 23 competinti; stipendie, dupa desbatere mai indulungata s'au asignatu la urmatorii: Candrea, Laz'a, Nichit'a, Chicia, Olariu și Georgiu Russu; pentru cele două stipendia de filologia au fostu 3 concurinti, dintre cari s'au stipendiatu Dragomiru și Popu (cestu din urma conditunatu, deca se va legitimá cu immatricularea); la cele 6 stipendie gimnasiale au concursu 15 tineri, dintre cari s'au impartasitu Muresianu, Micu, Isaacu, Ben'a, Ieronimu Gheaj'a (conditunatu, deca va produce atestate de eminentia și de pe semestrulu II alu anului scolasticu espiratu, la dincontra stipendiulu acest'a se va dá lui Radesiu,) in fine

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

Torpanu. Protocolulu intregu sperám, ca-lu vomu poté reproduce in numerulu celu mai de aprópe.

Sabiiu in 26 Octobree. Astadi plecara spre Vienn'a la senatulu imperialu: P. Archimandritu Popasu, D. V. Pres. alu tablei reg. și alu dietei Alduleanu, și d. Administratoru comitatensu Puscariu; mâne audímu ca pléca d. comite alu natiunei sasesci cu mai multí deputati. —

Vienn'a in 23 Octobree. Se crede, ca senatulu imp. indata la inceputu i se voru dá două proiecte de legi, privitoare la concessiuni pentru drumuri de feru, și anume la celu transilvanu și apoi la unu drumu in Ungari'a dela Casiovi'a la Oderberg. — Despre ablegatii poloni inca nu se scie cu sigurantia, nici ca voru intrá, nici ca nu voru intrá in senatulu imp., și ceea ce se vorbesce prin jurnale, e mal multu séu mai putínu coniectura; regimulu se pare ca va sa lucre cu dea-dinsulu pentru intrarea lor, și se vorbesce tare, ca spre scopulu acest'a va sa stérge cu 10 Novembre c. n. starea de assedia din Galiti'a. — Tóta lumea e curiósá, ba incordata chiaru, cum se va desvoltá cestiunea senatulu imperialu ample și redusu; se crede mai indeobste, ca desfacerea senatulu imp. in ample și redusu este o concessiune, ce se face Ungariei. —

Principatele române unite.

Faptulu celu mai insemnatu, ce avemu a-lu referi astadi, este, ca alegerile la consiliile judetiene, (din care au sa easa jumetate membrii pentru fiitóra casa de susu-senatu-a Romaniei), s'au facutu; alegerile acestea in sa pentru noi au valóre numai principiala, de órece persónele alese cea mai mare parte suntu necunoscute. Din numele unor'a inse tragemu sperantia, ca alegerile au esitu preste totu in favoarea Guvernului, pre care noué ne place a-lu identificá cu progressulu.

In mijloculu afaceriloru celoru insemnate politice resare in Romani'a și o stea artistica. „Bucimulu“ ne spune cu mandria despre triumfele cele neindatinat, și despre talentele cele rare ale domniórei Niniti'a N. Alessandrescu din Iasi, carea dupa unu studiu mai indelungatu alu muziceii in Itali'a s'a re'torsu pe catu-va tempu in patri'a sea și farmeca inimele conatiunaliloru sei prin vocea sea ceamelodiósá și plina de espressiune. „Bucim.“ spera, ca dsiór'a Niniti'a V. Alessandrescu va fi a trei'a celebritate europeana, esita din Romani'a (lânga autricea Dor'a d' Istri'a și d. Ganescu redactorulu „Europei“ din Frankfurt.

Prospectu politicu.

Politic'a esterióra deocamdata e de putínu interesu; in tálnirea lui Napoleonu cu Alessandru se explica și se reesplica mereu; diu tôte in sa se vede, ca referintiele intre Franci'a și Russi'a cu nemicu n'au devenitu mai cordiale, decum fusera mai nainte, ba tocmai e de insemnatu, ca Napoleonu putine dile dupa reintórcerea sea dela Nizza demándá, a se urcá ajutórele emigrantiloru poloni din Franci'a, — o mesura, ce nu sêmena nici decâtu a amicia.

Camera italiana s'a redeschisu in 22 Octobree (3 Novembre.) Referad'a comisiunei in privinti'a stramutárei capitalei la Florenza aprobéza pasulu acest'a. Partíd'a favoritóre conventiunei se crede ca va formá o majoritate de 300 contr'a 70 voturi. — Curi'a papala observa tacere și ascépta dela venitoriu desvoltarea mai favoritóre a lucruriloru.

Pacea germano-danesa, precum scimu, s'a 'ncheiatu, dar actulu respectivu inca nus'a predatu publicatíii.

Senatulu imperialu alu Daniei erá sa se deschida in 4 Novembre, dar iar s'au amanatu.

Regele Greciei a depusu in 18/30 Octobree juramentulu pe constitutiunea cea noua a țierei.

Din Turci'a sescrie de nou despre revolte intre crestini; deca acestea voru avé o insemnate mai mare ori nu, venitoriu lu va aretá.

Nr. 39—1

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci in Comunele gr. orient. tiitore de protop. II. alu Joajului de josu.

1) Balsi'a cu unu salariu anualu de	100 fl. v. a.
2) Mad'a „ „ „	80 fl. v. a.
3) Almasiulumare, „ „ „	120 fl. v. a.
4) Glodu „ „ „	60 fl. v. a.
5) Cibu „ „ „	100 fl. v. a.
6) Bozesiu „ „ „	80 fl. y. a.
7) Mermezeu „ „ „	80 fl. v. a.
8) Bacainti'a „ „ „	120 fl. v. a.
9) Homorodu „ „ „	80 fl. v. a.

Tôte prevediute cu Cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá vré una din aceste statiuni au pâna la finealunei Nov. c. asi asterne la subscrisulu cererile loru dimpreuna cu documentele despre botezu, despre absolvarea studiiloru pedagogice și despre portarea morala, pre langa care se cere ca se scie și Cantárele bisericesci. Secarambu (Nagyág), 20. Oct. 1864.

Sabinu Piso Protop. si Insp. Scol. distr.

Editur'a și tipariulu tipografiei diecesane.